

YERKA

Hydroterapia
2010
akryl na płótnie
73 × 65 cm

Hydrotherapy
2010
acrylic on canvas
73 × 65 cm

YERKA

Początek

„Zanim wziąłem pierwszy raz pędzel do ręki, bardzo poważnie rozważałem studiowanie astronomii. Rozczytywałem się w popularnonaukowej literaturze na temat czarnych dziur, słabych i silnych oddziaływań, powabnych albo dolnych kwarków, rozszerzającego się wszechświata; próbowałem też objąć rozumem teorię względności”¹.

Jacek Yerka urodził się w 1952 roku w rodzinie artystów. Sam podkreśla jednak, że jego drugie narodziny, narodziny dla sztuki, nastąpiły w 1971 roku, kiedy zdał egzamin na Wydział Grafiki Artystycznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ale nie sam fakt otrzymania indeksu był dla niego najważniejszy. Młody artysta odkrył bowiem w czasie przygotowań do egzaminu, że malarstwo to nie tylko malowanie z natury (nieodłącznie związane z egzaminami i studiami) i że może malować wszystko. To wyznanie malarza daje nam podstawę do interpretacji jego dojrzałej sztuki, której przede wszystkim poświęcony jest niniejszy album.

Dyplom obronił na podstawie cykliów graficznych – tu być może znajduje się pierwsza wskazówka do zrozumienia jego malarstwa, a przynajmniej jego strony warsztatowej. Jak sam napisał, były to „bardzo dürerowskie miedzioryty i wielowarstwowe, koszmarnie pracochłonne serigrafie”². Wyznanie to ujawnia brak lęku przed długotrwałą, mozolną i perfekcjonistyczną pracą, co nieczęste u młodych artystów.

Plakaty

W czasie studiów rozpoczął się bardzo ważny rozdział życia Jacka Yerki – plakacisty. To dzięki tej twórczości uzyskał artystyczną pewność siebie. Świadczą o tym liczne nagrody w konkursach. Niektóre plakaty opierają się na wyobraźni

1 J. Yerka, *Obrazy z lat 1972–2001*, Warszawa 2021, s. 114.

2 Tamże, s. 8.

Beginning

“Before I had even picked up a paintbrush for the first time, I very seriously considered studying astronomy. I read widely in popular scientific literature about black holes, strong and weak interactions, charm quarks and down quarks, the expanding universe; I also tried to wrap my mind around the theory of relativity”¹.

Jacek Yerka was born in 1952 into a family of artists. As he himself, however, stresses, his second birth, his birth for art, took place in 1971, when he passed his entrance examination for the Faculty of Graphic Arts at the Nicolas Copernicus University in Toruń. But it was not just the fact that he had received his entrance papers that was most important for him. The young artist had discovered while preparing for the exam that painting does not consist simply of copying nature (something which is inextricably linked with entrance exams and university programmes) and that he could paint anything he wanted. This challenge faced by the painter provides a basis for interpreting his mature oeuvre, to which this album is primarily dedicated.

His master’s thesis work was based of a series of graphics – and this may be the key to understanding his painting, at least in terms of his technique. As he has written himself, these were “copper plate engravings greatly inspired by Dürer and multilayered, horribly time-consuming screen prints”². This challenge also revealed the artist’s willingness to engage in lengthy, laborious and perfectionist work, something which is uncommon among younger artists.

Posters

During his studies, Jacek Yerka began a very important chapter in his life – his poster-making period. It was thanks to these works that he gained confidence in himself. His confidence was confirmed by the numerous awards he won at competitions. Some of these

1 J. Yerka, *Obrazy z lat 1972–2001* [*Paintings of 1972–2001*], Warszawa 2021, p. 114.

2 Ibid., p. 8.

i skojarzeniu przedstawienia z przesłaniem, które plakat niesie. Są one bliskie jego twórczości malarzkiej (*Społem. Kuchnia polska czeka na ciebie*, zob. s. 19; *Das Kind in der polnischen Volkskunst*, zob. s. 21). W czasie kiedy Yerka już się plakatem od dawna nie zajmował, powstał na podstawie obrazu plakat poświęcony jego ukochanemu miastu – *777 lat Torunia*, zob. s. 23.

Inne jego plakaty przekazują swoje przesłanie w sposób prosty, czasem bardzo mocny. Niewątpliwie takim właśnie jest plakat *Palestine – homeland denied*, zob. s. 22. Siłę jego przekazu doceniło jury, przyznając Yerce pierwszą nagrodę w konkursie „Palestine – homeland denied” zorganizowanym przez Iraqi Cultural Centre w Londynie.

Na początku lat osiemdziesiątych Yerka zakończył karierę plakacisty i całą swoją energię poświęcił malarstwu, które rozwijało się w charakterystycznym dziś dla niego kierunku już w czasie studiów.

Obrazy

Patrząc na obraz Yerki, łatwo zauważyć dwa jego aspekty. Po pierwsze, zaskakująca treść – od razu widzimy, że trzeba będzie się skupić, nie będzie łatwo. Po drugie, strona techniczna – co nie jest oczywiste w przypadku oglądania obrazów.

Aspekt techniczny jest w obrazach Yerki niezwykle istotny. Przy pierwszym zetknięciu się z twórczością malarza zwraca uwagę perfekcjonizm i precyzją wykonania obrazów – artysta maluje powoli, powstaje najwyżej kilkanaście dzieł rocznie. To przekłada się na ich niezwykłość jako artefaktów.

Pierwsze obrazy sztalugowe powstawały w technice olejnej, później były liczne, poważne eksperymenty techniczne, by w końcu artysta wybrał farbę akrylową na płótnie jako swoją ulubioną technikę.

posters use imagination and association with the message conveyed by the poster. These are similar in spirit to his painting work (such as for the *Społem* supermarket chain, *Społem. Kuchnia polska czeka na ciebie* [*Społem. Polish cuisine awaits you*], cf. p. 19; *Das Kind in der polnischen Volkskunst* [*The child in Polish folk art*], cf. p. 21). At a time when Yerka had long ceased to be involved with posters, a poster dedicated to his beloved city of Toruń, *777 years of Toruń*, was created based on one of his paintings cf. p. 23.

Other posters of his authorship convey their message in a simple, sometimes very forceful way. An undoubted example of this is his poster *Palestine – homeland denied*, cf. p. 22. The strength of his messaging was appreciated by the competition jury, which awarded Yerka the first prize in the competition “Palestine – homeland denied” organised by the Iraqi Cultural Centre in London.

In the early 1980s, Yerka ended his career as a poster artist and dedicated all of his energy to painting, which expanded on the directions which could already be seen in his student days.

Paintings

When look at the paintings of Jacek Yerka, two aspect are immediately noticeable. First, their surprising contents – we instantly see that it will be necessary to concentrate, that this won't be easy. Second, the technical aspect – and this is not always obvious in the case of paintings.

The technical aspect in Yerka's paintings is exceptionally significant. When first coming into contact with the artist's work, one notices the perfectionism and precise execution of the paintings – the artist paints slowly, only a dozen or so works are completed each year. This only adds to the significance as artefacts.

His first easel paintings were done in oils, followed by numerous serious technical experiments somewhat later, until ultimately the artist settled on acrylic paints on canvas as his favoured technique.

Holenderski bukiet
1990
akryl na płótnie
90 × 82 cm

Dutch Bouquet
1990
acrylic on canvas
90 × 82 cm

Proces tworzenia obrazu przebiega zwykle u Yerki kilkustopniowo. Na początku powstaje rysunkowy projekt, później – pastelowa wersja kompozycji, czasem różniąca się od ostatecznego obrazu (*Piknik na kuchennych schodach*, zob. s. 158). Na końcu procesu powstaje obraz namalowany farbą akrylową, która odpowiada za charakterystyczny blask i głębię dzieła.

Wersja pastelowa funkcjonuje później jako samodzielne dzieło. Bywa też tak, że opracowana w pastelu kompozycja nigdy nie znajduje kontynuacji na płótnie. Te etapy są czasem uzupełniane starannie wykonanymi, czarno-białymi rysunkami elementów obrazów (stworzenia, maszyny), które mogą być zastosowane (czasem z modyfikacjami) w wielu pracach (*Wegański dewolaj*, zob. s. 98).

„Ogólnie mam zasadę, że projekt musi być sezonowany, ukwaszony, utarty. Czasem narysuję coś i czuję, że chcę to namalować i wiem jak. Daję sobie zawsze trochę czasu – rok, dwa; co jakiś czas wracam do projektu, sprawdzając, czy wciąż jest dla mnie ważny i prawdziwy”³.

Stojąc przed obrazem, jesteście pewni, że artysta wykonał go zgodnie z mottem Jana van Eycka zapisywanym na jego dziełach: „Najlepiej jak umiem”⁴.

Chcąc zrozumieć treść obrazu Yerki, naszą analizę można zacząć od tytułu nadanego dziełu przez autora, potem przechodząc do samego przedstawienia. Czasem, chyba najrzadziej, tytuł mówi wprost o przedstawionym przedmiocie (*Holenderski bukiet*, zob. s. 6) lub jest on dość czytelną grą słów z przedstawieniem. Zazwyczaj charakteryzuje ją humor, niekiedy ironia. Czasem pod tą grą słów kryje się podejrzana przez nas symbolika. Czasem jest ona możliwa do odczytania przez obserwatora od razu (*Wigilia według karpia*, zob. s. 138).

3 Tamże, s. 28.

4 Tamże; motto to Jacek Yerka wybrał na stronę tytułową albumu.

Yerka's painting process usually takes place in several stages. At the beginning, a drawn design is created, and later a pastel version of the composition, one which sometimes differs from the final painting (*Piknik na kuchennych schodach* [*Picnic on Kitchen Steps*], cf. p. 158). Finally, the painting is completed in acrylics, giving the work its characteristic sheen and depth.

The pastel version can later be treated as an independent work. It sometimes also happens that a worked up pastel version is never continued on canvas. These main stages are also complemented by carefully drawn, black and white studies of elements of the painting (sometimes with modifications) in many works (*Wegański dewolaj* [*Vegan de Volaille*], cf. p. 98).

“Generally speaking, I have a rule that a design must be aged, pickled, curdled. Sometimes I draw something and feel that I want to paint it and that I know how. I always give myself some time, a year or two, and from time to time I return to the design to check whether it is still important and genuine to me”³.

When standing in front of the painting, we are certain that the artist has painted it in line with Jan van Eyck's motto, inscribed on his works: “*Als Ich Kan – As best I can*”⁴.

If we would like to understand the content of a painting by Yerka, we can begin our analysis from the title given by the author, and next continue on to the portrayal itself. Sometimes, perhaps even most often, the title tells us directly about the object portrayed (*Holenderski bukiet* [*Dutch Bouquet*], cf. p. 6) or is a fairly intelligible play on words related to it. These are often imbued with humour, sometimes irony. Sometimes, behind this play on words is hidden a what the viewers suspects is a kind of symbolism. And sometimes this symbolism can be read by the viewer immediately (*Wigilia według karpia* [*Christmas Eve according to Carp*], cf. p. 138). At other times, this symbolism is not immediately apparent and relates to our understanding of historical painting or iconography

3 Ibid., p. 28.

4 Ibid., this motto was chosen by Jacek Yerka for the title page of the album.

Atak o poranku
1989
akryl na płótnie
65 × 73 cm

Attack at Dawn
1989
acrylic on canvas
65 × 73 cm

Ventimiglia
1992
akryl na płótnie
65 × 73 cm

Ventimiglia
1992
acrylic on canvas
65 × 73 cm

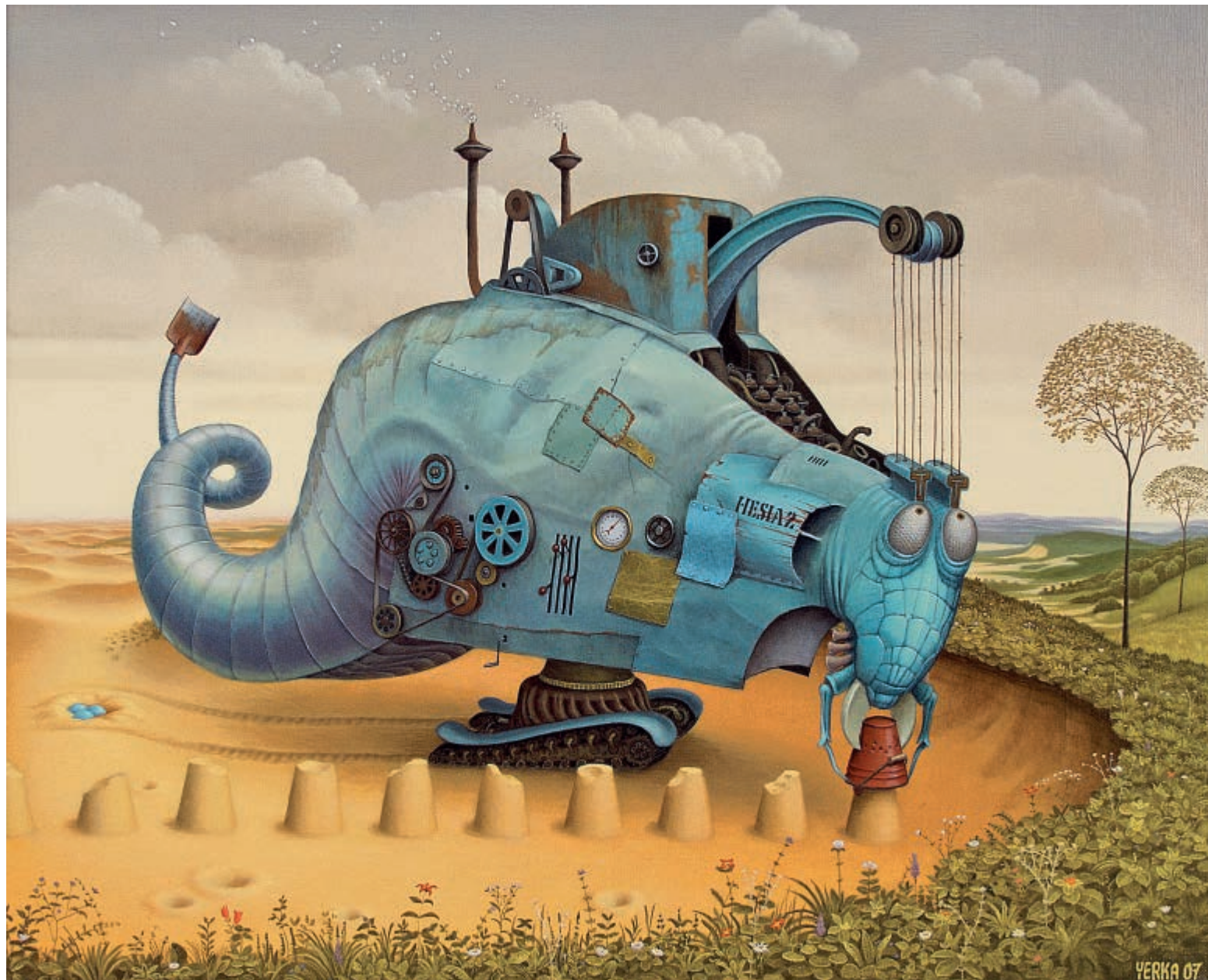
Wiosna w parafii
1998
akryl na płótnie
65 × 73 cm

Spring in the Parish
1998
acrylic on canvas
65 × 73 cm

Rozcinacz pejzażu
1999
akryl na płótnie
65 × 73 cm

The Landscape Cutter
1999
acrylic on canvas
65 × 73 cm

Bulderier piaskownicowy – Hesja 2
2007
akryl na płótnie
60 × 73 cm

Sandbox Bulderier – Hesja 2
2007
acrylic on canvas
60 × 73 cm

Wędrowny sprzedawca budzików
2007
akryl na płótnie
38 × 46 cm

Wandering Alarm Clock Salesman
2007
acrylic on canvas
38 × 46 cm

Ulica atramentowa
2015
akryl na płótnie
116 × 92 cm

Ink Street
2015
acrylic on canvas
116 × 92 cm

Pułapka ortograficzna
2018
akryl na płótnie
73 × 81 cm

Spelling Trap
2018
acrylic on canvas
73 × 81 cm

Jacek Yerka – artysta, któremu – jak sam wyznaje – malarstwo daje nieograniczoną wolność, dzięki czemu może malować wszystko, co sobie wyobrazi. To wyznanie malarza daje nam podstawę do interpretacji jego dojrzałej sztuki, której przede wszystkim poświęcony jest niniejszy album. To nie tylko zbiór obrazów, ale też wgląd w proces twórczy artysty – jego inspiracje i sposób patrzenia na rzeczywistość. Artysta słynie z surrealistycznych obrazów, w których codzienne przedmioty, pejzaże i architektura zyskują fantastyczne, pełne detali formy. Każde dzieło to osobna opowieść, zapraszająca widza do odkrywania coraz to nowych warstw znaczeniowych. Yerka tworzy przestrzenie, które balansują między realnością a iluzją, zapraszając do fascynujących podróży w głąb wyobraźni.

Jacek Yerka – an artist who, as he says himself, receives from painting unlimited freedom, thanks to which he can paint anything that he can imagine. This challenge faced by the painter provides a basis for interpreting his mature oeuvre, to which this album is primarily dedicated. It is not merely a collection of paintings, but also an insight in the artist's creative process – his inspirations and manner of seeing reality. The artist is famed for his surrealist paintings in which everyday objects, landscapes and architecture take on fantastic, intricate forms. Each work is a story of its own, inviting the viewer to discover ever more layers of meaning. Yerka creates spaces which balance between realism and illusion, enticing the viewer onto a fascinating voyage into the depths of imagination.